

Hoofdredacteur ESB

a.jolink@sdu.nl

Olie

De brandstofprijzen aan de pomp zijn de afgelopen anderhalf jaar met ruim twintig procent gestegen. Traditiegetrouw hebben regeringen een flink aandeel in de brandstofprijzen door zowel accijnzen als btw aan de pomp te heffen. Door de prijsontwikkelingen van de laatste tijd beginnen de regeringen in Europa nu echter zenuwachtig te worden van de opruiende geluiden die pleiten voor lagere accijnzen. President Sarkozy van Frankrijk heeft inmiddels met een royaal gebaar een onhaalbaar plan gepresenteerd om de accijnzen op brandstof te verlagen. In de Europese kringen is dit Franse plan vakkundig onderuit gehaald door minister Bos met als argument dat de Franse regering de brandstofinkomsten hard nodig heeft. Voor de Nederlandse regering moet dit argument bekend voorkomen, met een aanstaande accijnzenverhoging op diesel en een verhoging van de energiebelasting van elektriciteit per 1 juli voor de deur, en met een stevige 350 miljoen euro als taakstelling. De accijnzen kunnen echter nauwelijks als verklaring dienen voor de forse prijsstijgingen van brandstof van de afgelopen anderhalf jaar.

De brandstofprijs bestaat, grofweg, uit drie delen: de al genoemde accijnzen en btw (circa 65 procent), de marge voor de producent (circa 10 procent) en de inkoopprijs van de brandstof (circa 25 procent). De grote veranderingen in de prijs zitten met name in het laatste kwart, de inkoopprijs: in de afgelopen anderhalf jaar is de prijs van ruwe olie met meer dan 150 procent gestegen. Analisten en handelaren vallen over elkaar heen om het volgende record aan te kondigen van de hoogste prijs. Ook de schuldigen zijn al gevonden voor het veroorzaken van prijsstijgingen: de niet aflatende economische groei van China, de spanningen in het Midden-Oosten, en, zo stelt de OPEC, de speculanten.

De financiële analisten van Morgan Stanley gooien nog eens olie op het vuur door te voorspellen dat de olieprijs gemakkelijk de 150 dollar kan halen en mo-

gelijk zelfs naar de 200 dollar per vat zal gaan. Voor speculanten met vooruitgeschoven posities is dit prettig nieuws en verhoogt dit de lust naar callopties met dollarprijzen per vat die ver boven de huidige olieprijsen liggen. De afgifte van dergelijke opties betekent dat de olievraag door speculanten sterk zal toenemen naarmate de olieprijsen verder stijgen en de levering van de olie nabij is. Voor de handige trader zijn dit boeiende tijden en valt er veel te winnen, maar ook te verliezen. De uitbundige promotie die Morgan Stanley heeft meegegeven aan haar voorspelling van de grens van 150/200 dollar per vat geeft te denken: welke positie heeft deze financiële reus in de oliehandel?

Ondertussen liggen de schepen in de Rotterdamse haven die zojuist olie hebben geladen stil aan het dok en weigeren uit te varen. De olieproducent heeft de schepen al meerdere keren gemaand te vertrekken maar de schipper heeft opdracht gekregen te blijven liggen en blokkeert zo verdere afgifte van olie. De officiële reden is van technische aard en de twist over de lading wordt hoog gespeeld, maar de deelnemers weten wel beter: de koper van de olie en tevens opdrachtgever van het vervoer heeft baat bij een beperkt aanbod van olie en zolang het in het scheepsruim zit kan het slechts in waarde vermeerderen. Uiteindelijk zullen de schepen op last van de havenautoriteiten moeten worden versleept, maar ook de volgende afgifte van olie zal door dezelfde koper worden opgekocht om zo te voorzien in de financiële posities die hij heeft ingenomen. En niet alleen in de Rotterdamse haven maar overal waar olie beschikbaar komt zal diep in de buidel worden getast. De financiële reuzen van deze wereld hebben de olie, en andere grondstoffen, ontdekt en hebben het speculeren tot kunst verheven.

Verklaringen voor olieprijsstijgingen kunnen allang niet meer volstaan met vage indicaties voor vragen en aanbodverstoringen. De olieprijsen laten zich nu meevoeren op de golven van de bancaire verwachtingen, waarbij men hoopt veel geld te verdienen aan de grootste gijzeling aller tijden. Zolang de economie nog verslaafd zal blijven aan olie zit er ook niets anders op dan de prijs te betalen die gevraagd wordt. De gevolgen hiervan laten zich alleen maar raden: een spontane inflatie, een dalende of stagnerende economische groei, afnemende globalisering, stakingen en werkloosheid.

De OPEC-landen, onder aanvoering van Saudi-Arabië, hebben inmiddels aangegeven de dagelijkse productie te willen opvoeren. De vraag is wat het eerste zal uitdrogen: de diepe zakken van de speculanten of de olievelden?